

Służba Ochrony Państwa

<https://sop.gov.pl/pl/o-sluzbie/historia/historia-sop/201,Historia.html>
28.04.2024, 02:54

Historia

Historia formacji ochronnych rozpoczyna się w 1918 r. wraz z odbudową państwowości polskiej po latach zaborów. Podstawowym elementem restytucji Rzeczypospolitej Polskiej było utworzenie Instytucji i organów władzy państwowej. W siedzibie Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego, na którą został wybrany Belweder, od końca 1918 r. pełnili wartę kadeci ze Szkoły Podchorążych Piechoty z Warszawy, a eskortę zabezpieczał 1 Pułk Szwoleżerów. W dniu 15 kwietnia 1919 r., podczas wyprawy wileńskiej, został utworzony pierwszy pluton Osłony Naczelnego Wodza. Doskonale spełnił on swoje zadanie osłonowe i łącznikowe, dlatego w lipcu 1919 r. postanowiono utworzyć na stałe oddział przyboczny Naczelnego Wodza. Oddział ten składał się z kompanii piechoty i szwadronu jazdy. Oddział Przyboczny brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej 1920 roku, a w tym w wyprawie kijowskiej. Po zakończeniu wojny i stabilizacji w kraju nadszedł czas na oddanie władzy przez tymczasowego Naczelnika Państwa w ręce pierwszego demokratycznie wybranego Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – Gabriela Narutowicza (+16.XII.1922). Rozkazem Ministerstwa Spraw Wojskowych Oddział Przyboczny Naczelnika Państwa został przemianowany na Oddział Przyboczny Prezydenta RP. Od 22 grudnia 1922 r. do 15 maja 1926 r.

oddział ten pełnił funkcje ochronne i reprezentacyjne przy Prezydencie RP Stanisławie Wojciechowskim. Ostatecznie, na podstawie rozkazu z dnia 24 czerwca 1926 r. doszło do rozwiązania Oddziału Przybocznego Prezydenta RP.

Z dniem 20 lipca 1926 r. utworzono Gabinet Wojskowy Prezydenta RP, w skład którego weszły Kompania Zamkowa i Zamkowy Pluton Żandarmerii. W październiku 1928 r. przekształcono dotychczasowy Gabinet Wojskowy w Oddział Zamkowy (złożony z Kompanii Zamkowej i Zamkowego Plutonu Żandarmerii) i Gabinet Wojskowy – przy czym Szef Gabinetu był jednocześnie dowódcą Oddziału Zamkowego. Kompania zamkowa odpowiadała za ochronę miejsca pobytu Prezydenta RP, a Zamkowy Pluton Żandarmerii czuwał nad bezpieczeństwem głowy państwa. Ochronę Prezydenta RP stanowiła również Brygada Ochronna, która współdziałała z Oddziałem Zamkowym szczególnie w przypadku opuszczania stałego miejsca pobytu Prezydenta RP.

W ramach uprawnień resortu Spraw Wewnętrznych, po zabójstwie prezydenta Gabriela Narutowicza, w 1924 r. została powołana VIII Brygada Ochronna, której sposób prowadzenia działań ochronnych względem głowy państwa, jak i wybranych dygnitarzy państwowych i przywódców obcych państw regulowała instrukcja ochronna z lipca 1924 r. Brygada Ochronna odpowiadała za zabezpieczenie tras przejazdów i miejsc pobytu Prezydenta RP poza Zamkiem Królewskim w Warszawie. Po zabójstwie Ministra Spraw Wewnętrznych - Bronisława Pierackiego w dniu 15

czerwca 1934 r. w miejsce VIII powołano IV Brygadę Ochronną wydzieloną z Urzędu Śledczego. W ten sposób zreorganizowana na początku lat 30-tych XX w. służba ochronna, na którą składali się żołnierze Wojska Polskiego i funkcjonariusze Urzędu Śledczego była realizowana nieprzerwanie do wybuchu II wojny światowej.

Po wybuchu II wojny światowej, w dniu 17 września o godzinie 21.15 Prezydent Ignacy Mościcki przekroczył granicę państwa z Rumunią. Zgodnie z konstytucją kwietniową z 1934 r. Prezydent Mościcki dla zachowania ciągłości państwowości polskiej został zmuszony do przekazania urzędu wybranemu następcy. W dniu 30 września 1939 r. urząd został przekazany przebywającemu we Francji Władysławowi Raczkiewiczowi.

Podczas pobytu Rządu Polskiego na terenie Francji do czerwca 1940 r. ochronę Prezydenta oraz Premiera zabezpieczał powołany w Paryżu 18 listopada 1939 r. Referat Żandarmerii, który wydzielił kilku żandarmów do realizacji zadań ochronnych na terenie budynku Ministerstwa Spraw Wojskowych przy placu Piramid. Przed budynkiem działania ochronne wykonywały służby francuskie. Po klęsce Francji, rząd i część Wojska Polskiego ewakuowano do Wielkiej Brytanii, gdzie zadania ochronne były realizowane na identycznych zasadach, jak we Francji.

Na terenie okupowanego kraju działała Służba Zwycięstwu Polski, która decyzją Polskiego Rządu na Emigracji przekształcona została w Związek Walki Zbrojnej (ZWZ). W lutym 1942 r. przemianowano ją na Armię Krajową. Ochrona

najważniejszych osób polskiego państwa podziemnego i dowództwa sił zbrojnych była w pierwszej kolejności regulowana poprzez utajnienie osób i powołanych organów. Zarówno struktury cywilne, jak i wojskowe posiadały swoje wydzielone oddziały składające się z kilkusobowych zespołów mających za zadanie ochronę miejsc pobytu i spotkań Delegata Rządu Na Kraj czy też dowódcy Armii Krajowej oraz likwidację wszystkich zagrożeń. Podczas Powstania Warszawskiego został utworzony z Oddziału Dyspozycyjnego „B” Kedywu Okręgu Warszawa AK, liczący 150 osób Oddział Osłony Sztabu Komendy Okręgu Warszawa Armii Krajowej z numerem „1” na biało-czerwonych opaskach. Oddział ten utworzono po akcji zbrojnej mającej na celu zajęcie Hotelu Victoria w dniu 1 sierpnia 1944 r., która rozpoczęła się o godz. 16.40 i zakończyła sukcesem oddziału powstańczego „Kolegium B” o godz. 17.00. Do zakończenia walk w Warszawie oddział ochraniał płk. Antoniego Chruściela „Montera” oraz realizował powierzone mu zadania. Należy wspomnieć, że żołnierze „1” brali również udział przy zdobywaniu PASTY, Komendy Głównej Policji i Kościoła Św. Krzyża.

Po zakończeniu II wojny światowej Polska znalazła się pod wpływem ZSSR. Powołanie 21 lipca 1944 r. Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego rozpoczęło okres budowy w Polsce ustroju socjalistycznego. Tworzoną ochronę nowych komunistycznych władz przeszkolono na specjalnych kursach NKWD w Kujbyszewie. Do ochrony PKWN z dniem 22 sierpnia 1944 r. została wydzielona ze struktur wojskowych formacja zbrojna nazwana Wydziałem Ochrony PKWN, a od 31 grudnia 1944 r. Wydziałem Ochrony Rządu.

Wydział ten działał w ramach resortu bezpieczeństwa publicznego utworzonego i zarządzanego do 6 listopada 1944 r. przez Polski Samodzielny Batalion Specjalny. W styczniu 1949 r. w miejsce Wydziału powołano Departament Ochrony Rządu Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego. 7 grudnia 1954 r. powstał Komitet ds. Bezpieczeństwa Publicznego przy Radzie Ministrów, który w dniu 14 stycznia 1955 r. utworzył Departament VIII, zastępując tym samym Departament Ochrony Rządu. W dniu 1 grudnia 1955 r. rozwiązano Komitet ds. Bezpieczeństwa Publicznego, a jego wydziały włączono do struktur Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Na podstawie uchwały nr 781/56 Rady Ministrów w dniu 13 grudnia 1956 r. zostało utworzone Biuro Ochrony Rządu. Powołane Biuro Ochrony Rządu prowadziło działalność ochronną w latach 1956 - 1990 czyli do końca trwania Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Na podstawie zarządzenia organizacyjnego nr 2/org. MSW z dnia 31 lipca 1990 r. z dniem 1 sierpnia 1990 r. nastąpiło przekształcenie dotychczasowego BOR w Jednostkę Wojskową 1004 - Biuro Ochrony Rządu znajdującą się w dyspozycji Ministra Spraw Wewnętrznych. W związku z koniecznością rozgraniczenia podległości żołnierzy Ministrowi Spraw Wewnętrznych, w dniu 22 grudnia 1999 r. uchwalono przepisy przejściowe, które decydowały o czasowym podporządkowaniu niektórych jednostek wojskowych MSW.

Ostatecznie z dniem 30 marca 2001 r. rozpoczęło działalność Biuro Ochrony Rządu - formacja odpowiadająca za ochronę najważniejszych osób w państwie, delegacji zagranicznych i obiektów rządowych objętych ustawą z dnia 16 marca 2001

r. o Biurze Ochrony Rządu. Na przestrzeni lat 2001 - 2017 Biuro Ochrony Rządu odpowiadało za szereg działań o charakterze ochronnym, w tym zabezpieczenie licznych wizyt zagranicznych, ochronę polskich placówek dyplomatycznych, również w miejscach konfliktów zbrojnych, czy też wydarzeń o znaczeniu międzynarodowym.

Podczas wieloletniego funkcjonowania Biura Ochrony Rządu, zaobserwowano pola, które wymagały reorganizacji. Niezbędne zmiany zostały wprowadzone w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa, na mocy której z dniem 1 lutego 2018 roku rozpoczęła działalność Służba Ochrony Państwa. Na czele formacji stanął Komendant SOP, który uzyskał status centralnego organu administracji rządowej podległej ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych i administracji.

Historia formacji ochronnych i przyjęte tradycje Oddziału Dyspozycyjnego „B” Kedywu Okręgu Warszawa AK zobowiązują funkcjonariuszy Służby Ochrony Państwa do wyteżonej pracy i szkoleń w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Każdego dnia stoimy na straży najważniejszych osób w Rzeczypospolitej Polskiej i znamienitych gości odwiedzających nasz kraj, jak również ochraniajemy wybrane placówki dyplomatyczne. Profesjonalizm i skuteczność działania są naszymi wyróżnikami.